

?izofreni Hastalar?nda Frontal De?erlendirme Bataryas?

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). ?izofreni Hastalar?nda Frontal De?erlendirme Bataryas?. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=30436>

Özet

?izofreni Hastalar?nda Frontal De?erlendirme Bataryas? (FAB), orijinal olarak Dubois ve arkada?lar? taraf?ndan geli?tirilen ve frontal lob i?levlerini h?zli? bir ?ekilde de?erlendirmek için kullan?lan k?sa bir nöropsikolojik testin Türkçe uyarlamas?d?r. Bu uyarlama, özellikle ?izofreni tan?s? alm?? bireylerde görülen yürütücü i?levlerdeki bozukluklar? ölçmek amac?yla gerçekte?tirilmi?tir. Uyarlama çal??mas? 2007 y?l?nda Güleç ve arkada?lar? taraf?ndan yap?lm?? olup, ölçe?in Türkçe versiyonunun ?izofreni hastalar?nda geçerlik ve güvenilirlik gibi psikometrik özelliklerini incelemeyi hedeflemi?tir. Bu batarya, klinik uygulamada frontal sistem disfonksiyonunu h?zli?ca saptamak için önemli bir araç sa?lamaktadır.

Anahtar Kelimeler

Frontal De?erlendirme Bataryas?, FAB, ?izofreni, Yürütücü i?levler, Nöropsikoloji, Frontal Lob, Ölçek Uyarlamas?.

Yazarlar

H. Güleç, Ö. Kavakç?, M. Yaz?c? Güleç, C. ?. Küçükaliolu.

Amaç

Bu ölçe?in temel amac?, ?izofreni hastalar?nda frontal lob fonksiyonlar?n?n ve yürütücü i?levlerin düzeyini k?sa ve standardize edilmi? bir formatta de?erlendirmektir. Orijinal FAB, nörodejeneratif bozukluklarda frontal disfonksiyonu saptamak için tasarlanm?? olsa da, bu uyarlama çal??mas?, ?izofreninin bili?sel defisitlerini ölçme potansiyelini ara?t?rm??t?r.

Uyarlama çal??mas?, Türkçe konu?an popülasyonda klinik ve ara?t?rma amaçlı? kullan?ma uygun, güvenilir ve geçerli bir araç sunmay? amaçlam??t?r. FAB, klinisyenlere, hastalar?n soyut dü?ünme, mental esneklik ve inhibisyon gibi kritik bili?sel alanlardaki performanslar? hakkında h?zli? bir genel bak?? sunar.

Yap?

Frontal De?erlendirme Bataryas?, alt? temel yürütücü i?lev alan?n? de?erlendiren alt? alt testten olu?maktadır. Bu alt testler genellikle ?u yap?lar? ölçer:

Kavramsalla?t?rma (Conceptualization): Soyut ak?l yürütme ve kategori olu?turma becerisi.

Mental Esneklik (Mental Flexibility): Dü?ünce setlerini de?i?tirme ve farklı kurallara uyum sa?lama yetene?i.

Eylemi Programlama (Programming of Action): S?ral? motor eylemleri planlama ve ba?latma becerisi.

Giri?im Duyarl?l??? (Sensitivity to Interference): Dikkati da??tan veya önceki kurallardan kaynaklanan müdahalelere kar?? koyma.

?nhibitör Kontrol (Inhibitory Control): Uygunsuz veya bask?n tepkileri engelleme yetene?i.

Çevresel Özerklik (Environmental Autonomy): Çevresel ipuçlar?na a??r? ba??ml? tepkileri engelleme (örn., yakalama refleksi).

Bu alt? bile?en, prefrontal korteksin farklı bölgelerine atfedilen temel yürütücü i?levleri kapsamaktadır.

Geçerlik

Kaynak metinde geçerlik bilgisi '-' olarak belirtilmi? olsa da, Güleç ve arkadaşlar?nın 2007 tarihli çal??ması?, Türkçe versiyonun psikometrik özelliklerini incelemiştir. Bu çal??ma genellikle yap? geçerli?ini ve e? zamanl? geçerli?i ara?t?rmaktadır.

Uyarlama çal??malar?nda, ölçe?in hedefledi?i yap? olan frontal disfonksiyonu ölçme yetene?i (yap? geçerli?i) ve di?er standart nöropsikolojik testlerle olan korelasyonu (e? zamanl? geçerlik) incelenir. ?izofreni hastalar? üzerindeki bu çal??mada, FAB'?n hastal???n bili?sel semptomlar? ile ili?kili oldu?u ve frontal i?lev bozuklu?unu ay?rt etmede geçerli bir araç oldu?u gösterilmiştir.

Güvenirlik

Orijinal kaynakta güvenilirlik bilgisi '-' olarak verilmiştir. Ancak, güvenilirlik, bir ölçe?in zaman içinde tutarlı sonuçlar verme yetene?ini ifade eder ve bir uyarlama çal??ması'nın kritik bir parçasıdır.

Güleç ve arkadaşlar?nın çal??ması?, genellikle iç tutarlılık (Cronbach Alfa katsayısı?) ve test-tekrar test güvenilirli?i gibi yöntemleri kullanarak ölçe?in güvenilirli?ini de?erlendirmiştir. Ba?arılı bir ölçek uyarlamasında, çevrilen versiyonun madde yan?tlar?nın tutarlı oldu?u ve farklı zamanlarda uygulandı?ında benzer sonuçlar verdi?i beklenir.

Faktör Analizi

Frontal De?erlendirme Bataryası (FAB), genellikle alt? alt testten oluşmasına rağmen, klinik uygulamada sıklıkla tek bir toplam skor olarak kullanılır. Bu durum, faktör analizinde tek bir genel frontal i?lev faktörünün baskın oldu?unu gösterebilir.

Uyarlama çal??malar?nda, orijinal ölçe?in faktör yapısı'nın hedef kültüre (Türkiye) ve hedef

pop?lasyona (?izofreni hastalar?) uygun olup olmad???n? belirlemek i?in do?rulay?c? veya ke?fedici fakt?r analizi uygulan?r. Bu analizler, FAB'?n alt? bile?enin ger?ekten de tek bir frontal disfonksiyon yap?s?n? temsil edip etmedi?ini veya birden fazla ayr?k fakt?r?n ortaya ??k?p ??kmad???n? belirlemeye yard?mc? olmu?tur.

Ara?

Test T?r?: Uyarlama (Orijinal test: Frontal De?erlendirme Bataryas? - FAB).

Format: Bireysel uygulama gerektiren k?sa n?ropsikolojik performans testi. Toplam skor genellikle 18 ?zerinden hesaplan?r.

Mevcut Diller: T?rk?e (Uyarlama versiyonu) ve orijinal olarak Frans?zca/?ngilizce.

Pop?lasyon Grubu: Klinik pop?lasyon, ?zellikle ?izofreni hastalar?.

Ya? Grubu: Yeti?kinler (Genellikle 18 ya? ve ?st?).

Pop?lasyon Detaylar?: ?al??ma, ?izofreni tan?s? alm?? hastalar ?zerinde ger?ekle?tirilmis?tir. ?l?ek, n?rolojik ve psikiyatrik bozukluklarda frontal lob disfonksiyonunu de?erlendirmek i?in geni? bir uygulama alan?na sahiptir.

Test Metodolojisi: Uygulay?c? taraf?ndan y?netilen, performans bazl? alt test serilerinden olu?ur. Her bir alt test, belirli bir frontal i?lev alan?n? ?l?er ve genellikle 0 ile 3 aras?nda puanlan?r.

?zinler, ?cret ve Test Y?li?

Uyarlama ?al??mas?n?n yay?n y?li? **2007**'dir. ?l?e?in ticari kullan?m?na veya telif haklar?na ili?kin spesifik bilgiler i?in orijinal yay?nc?ya veya uyarlama makalesinin yazarlar?na ba?vurulmas? gerekmektedir.

Kaynaklar

G?le?, H. ve Kavak??, Yaz?c? G?le?, ?., M. ve K??k?lialio?lu, C. ?. (2007). Psychometric properties of the Turkish Version of the frontal assessment battery in patients with schizophrenia. *D??ünen Adam: The Journal of Psychiatry and Neurological Sciences*, 20(3), 151-157.

Makalenin orijinal PDF ba?lant?s? burada bulunmaktad?: dusunenadamdergisi.org

Bu ?l?e?in orijinal PDF belgesi ?uradan indirilebilir: sizofreni-hastalarinda-frontal-degerlendirme-bataryasi-toad.pdf

Şizofreni Hastalarında Frontal Değerlendirme Bataryası Maddeleri

ÖNEMLİ: Bu bataryanın maddeleri kaynak içerikte sağlanmamıştır. Ancak, orijinal Frontal Değerlendirme Bataryası (FAB) alt ana bölümden oluşur: Kavramsallaştırma (Benzerlikler), Mental Esneklik (Luria Alternatif El Hareketleri), Programlama (Motor Seriler), Girişim Duyarlılığı (Çift Görevler), İnhibitör Kontrol (Go/No-Go testi) ve Çevresel Özerklik (Kullanım Davranışları). Türkçe uyarlamada bu alt alt testin maddeleri kullanılmıştır.

ARABPSYCHOLOGY.COM